

Державний вищий навчальний заклад
«Українська академія банківської справи
Національного банку України»

Препринт серії № UABS BO/2013/004

Сапожнікова М.В.
гр. ОА-92

Облік інструментів власного капіталу

Сапожнікова М.В.
група ОА-92
Науковий керівник
к.е.н. доц. Бурденко І.М.

Облік інструментів власного капіталу

Використання фінансових інструментів стає дедалі актуальнішим. Так, найбільше уваги приділяється фінансовим активам та зобов'язанням, у той час, коли інструментам власного капіталу приділяється порівняно небагато уваги.

Інструментом власного капіталу є будь-який контракт, який засвідчує залишкову частку в активах суб'єкта після вирахування всіх його зобов'язань [1].

При цьому важливим є умови визнання інструментів власного капіталу, зокрема:

а) не містити контрактного зобов'язання надати грошові кошти або інший фінансовий актив іншому суб'єктові господарювання, або обміняти фінансові активи чи фінансові зобов'язання з іншим суб'єктом господарювання на умовах, які є потенційно несприятливими для емітента;

б) якщо інструмент погашатиметься або може бути погашеним власними інструментами капіталу емітента, такий інструмент є:

- непохідним інструментом, який не містить контрактного зобов'язання емітента надавати змінну кількість власних інструментів капіталу;

- похідним інструментом, який погашатиметься емітентом шляхом обміну фіксованої суми грошових коштів або іншого фінансового активу на фіксовану кількість його власних інструментів капіталу. З цією метою права, опціони або варанти на придбання фіксованої кількості власних інструментів капіталу суб'єкта господарювання за фіксовану суму будь-якої валюти є інструментами власного капіталу, якщо суб'єкт господарювання пропонує такі права, опціони або варанти пропорційно для всіх його існуючих власників того ж класу, що і його власні непохідні інструменти власного капіталу [2].

При визнанні капіталу, важливою умовою є застосування принципу "фіксована кількість на фіксовану кількість", згідно з яким договір обміну фінансового активу на інструменти власного капіталу компанії класифікується як капітал тільки в тому випадку, якщо сума фінансових активів, і кількість інструментів капіталу є фіксованими [3].

Прикладами інструментів власного капіталу є звичайні акції без права дострокового погашення та опціони емітента на випуск звичайних акцій. Вони не породжують зобов'язання емітента виплачувати грошові кошти або передавати їх власникам інші фінансові активи.

Виплата дивідендів за такими інструментами є розподіл частини активів, які складають капітал. Цей розподіл і виплати не є зобов'язанням для емітента. Фінансові зобов'язання емітента виникають тільки після рішення про виплату

дивідендів і тільки на суму, яка підлягає виплаті грошовими чи іншими фінансовими активами [4].

Обіг акцій на території країни регулюється Законом України «Про цінні папери та фондовий ринок», Законом України «Про акціонерні товариства», Податковим кодексом України та Господарським кодексом України.

Основними недоліками при визнанні та обліку операцій з інструментами власного капіталу є складність визнання, недостатньо коректна кореспонденція з обліку витрат, пов'язаних з інструментами власного капіталу і відсутність можливості випуску акцій без номінальної вартості. Усе це потребує подальших досліджень.

Список використаних джерел

1. Міжнародний стандарт фінансової звітності 32 «Фінансові інструменти: розкриття та подання» : Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку 2004 / перекл. з англ. за ред. С. Ф. Голова – К.: Федерація професійних бухгалтерів і аудиторів України, 2005.- II частина. – 1232с.
2. МСФО (IAS) 32 + 39 Финансовые инструменты [Электронный ресурс] : Материалы и документы / Часть 1. – Режим доступа : <http://www.banks2ifrs.ru/ru/docs/?gid=1338>.
3. Бурденко І.М. Класифікація випущених фінансових інструментів: фінансове зобов'язання чи інструмент капіталу? / І.М. Бурденко // Вісник НБУ. – 2010. – №3. – С. 27-29.
4. Жолнер І. В Фінансовий облік за міжнародними та національними стандартами [Текст] : навч. посіб.– К.: Центр учбової літератури, 2012. – 368 с.

